Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 8. septembril 2016 [1]

Kohtuasi C-398/15

Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce
versus
Salvatore Manni

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia))

Eelotsusetaotlus — Isikuandmed — Füüsiliste isikute kaitse seoses nende andmete töötlemisega — Direktiiv 95/46/EÜ — Artikli 6 lõike 1 punkt e ning artikli 7 punktid c, e ja f — Äriühingute registris avalikustamisele kuuluvad andmed — Esimene direktiiv 68/151/EMÜ — Artikli 2 lõike 1 punktid d ja j ning artikkel 3 — Õigus olla unustatud — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artiklid 7 ja 8

1. Euroopa Kohtul palutakse täpsustada pärast oma 13. mai 2014. aasta kohtuotsust Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317) füüsiliste isikute õigust nõuda oma isikuandmete kustutamist või muutmist anonüümseks, sel korral konkreetselt äriühingutega seotud teabe seadusliku avalikustamise kontekstis.

2. Käesolevas kohtuasjas tuleb Euroopa Kohtul tõlgendada kahe direktiivi sätteid Euroopa Liidu põhiõiguste hartast (edaspidi „harta“) lähtuvalt nii, et nende sätted oleksid kooskõlas.

3. Ühelt poolt käsitletakse nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimest direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks [2], muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiiviga 2003/58/EÜ [3] (edaspidi „direktiiv 68/151“) ning teisalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta [4].

4. Käesolev eelotsusetaotlus on esitatud seoses kohtuvaidlusega, mille pooled on Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce (Lecce (Itaalia) kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskoda, edaspidi „Lecce kaubanduskoda“) ja S. Manni ning milles käsitletakse viimase keeldumist kustutada äriühingute registrist [5] teatavad S. Manniga seonduvad isikuandmed.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — EÜT 1968, L 65, lk 8; ELT eriväljaanne 17/01, lk 3.

3 — EÜT 2003, L 221, lk 13; ELT eriväljaanne 17/01, lk 304.

4 — EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355.

5 — Käesolevas ettepanekus on „äriühingute register“ keskregister, äriregister või äriühingute register direktiivi 68/151 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

5. Käesolevas ettepanekus soovitan Euroopa Kohtul vastata Corte suprema di cassazione'le (kassatsioonikohus, Itaalia), et direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punkte d ja j ning artiklit 3 ja direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e ning artikli 7 punkte c, e ja f koosmõjus harta artiklitega 7 ja 8 tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus see, kui äriühingute registrisse kantud isikuandmeid saaks pärast teatud aja möödumist ja andmesubjekti taotlusel kustutada, muuta anonüümseks või sulgeda või teha kättesaadavaks ainult kolmandate isikute piiratud ringile, nimelt neile, kes tõendavad õigustatud huvi selliste andmetega tutvuda.

I. **Õiguslik raamistik**

A. *Liidu õigus*

1. Direktiiv 68/151

6. Vastavalt direktiivi 68/151 artiklile 1 kohaldatakse nimetatud direktiiviga ette nähtud kooskõlastusmeetmeid liikmesriikide õigus- ja haldusnormide suhtes, mis on seotud järgmiste äriühinguliikidega ja Itaalia Vabariigi puhul on need nimelt „società per azioni [aktsiaseltsid], società in accomandita per azioni [osakapitaliga usaldusühingud], società a responsabilità limitata [teised piiratud vastutusega äriühingud]".

7. Selle direktiivi I jao „Avalikustamine" artiklites 2 ja 3 on sätestatud:

„*Artikkel 2*

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 osutatud äriühingud avalikustavad vähemalt järgmised dokumendid ja andmed:

a) asutamisdokument ja põhikiri, kui see on eraldi dokumendis;

[…]

d) selliste isikute määramine, ametist vabastamine ja andmed nende isikute kohta, kellel on kas seadusjärgse organina või sellise organi liikmena õigus:

   i) esindada äriühingut tehingutes kolmandate isikutega või kohtus;

   ii) võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest;

[…]

h) äriühingu lõpetamine;

[…]

j) likvideerijate määramine, andmed nende kohta ja nende volitused, välja arvatud juhul, kui sellised volitused tulenevad otse ja eranditult seadusest või äriühingu põhikirjast;

k) likvideerimismenetluse lõppemine ning registrist kustutamine nende liikmesriikide puhul, kus registrist kustutamine toob kaasa õiguslikke tagajärgi.

Artikkel 3

1. Igas liikmesriigis avatakse keskregistris, äriregistris või äriühingute registris iga registrisse kantud äriühingu kohta eraldi toimik.

2. Kõiki artikli 2 kohaselt avalikustamisele kuuluvaid dokumente ja andmeid hoitakse selles toimikus või kantakse registrisse; toimikus näidatakse kõigi registri kannete teemad.

[…]

3. Taotluse korral peab olema võimalik saada koopia või väljavõte artiklis 2 osutatud dokumentidest ja andmetest. Alates hiljemalt 1. jaanuarist 2007 võib registrisse esitada taotlusi taotleja valikul kas paberkandjal või elektroonilisel teel.

[…]“

8. Direktiiv 68/151 tunnistati kehtetuks ning asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiviga 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks [6].

9. Direktiivi 2009/101 muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2012. aasta direktiiviga 2012/17/EL [7].

10. Direktiivi 2012/17 põhjendusest 9 nähtub, et direktiivi eesmärk on parandada piiriülest juurdepääsu äriühinguid ja nende teistes liikmesriikides asutatud filiaale käsitlevale äriteabele, tagades registrite koostalitlusvõime.

11. Vastavalt selle direktiivi põhjendusele 25 peaksid liikmesriikide registrid, Euroopa Komisjon ja vajaduse korral viimati nimetatud direktiiviga loodud Euroopa keskset platvormi haldavad kolmandad isikud täitma isikuandmete töötlemisel direktiivis 95/46 sätestatut.

12. Eelkõige sel eesmärgil lisati direktiiviga 2012/17 direktiivi 2009/101 artikkel 7a, milles on täpsustatud:

„Käesoleva direktiiviga seoses töödeldakse isikuandmeid vastavalt […] direktiivile 95/46 […]“

13. Arvestades põhikohtuasja asjaolude toimumise aega, kohaldatakse põhikohtuasjas siiski direktiivi 68/151.

6 — ELT 2009, L 258, lk 11.

7 — ELT 2012, L 156, lk 1.

2. Direktiiv 95/46

14. Direktiivi 95/46 – mille eesmärk on vastavalt selle artiklile 1 kaitsta isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusele, samuti kõrvaldada selliste andmete vaba liikumise takistused – põhjendused 2, 8–10, 25, 28 ja 29 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) andmetöötlussüsteemid on loodud selleks, et teenida inimkonda; selliseid süsteeme kasutades tuleb füüsiliste isikute kodakondsusele ja elukohale vaatamata austada nende põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusele, ning aidata kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, kaubanduse laiendamisele ja üksikisikute heaolule;

[…]

(8) takistuste kõrvaldamiseks isikuandmete liikumisel peab selliste andmete töötlemisega seotud üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitse olema kõigis liikmesriikides samal tasemel […]

(9) kuna siseriiklike õigusaktide ühtlustamisega saavutatakse samaväärne kaitstuse tase, ei saa liikmesriigid enam takistada isikuandmete vaba liikumist ühest liikmesriigist teise põhjustel, mis on seotud üksikisikute õiguste ja vabaduste, eelkõige eraelu puutumatuse õiguse kaitsmisega […]

(10) isikuandmete töötlemist käsitlevate õigusaktide eesmärk on kaitsta [4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 ja ühenduse õiguse üldistes põhimõtetes tunnustatud põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusele; nimetatud põhjusel ei tohi kõnealuste õigusaktide ühtlustamise tagajärjel nendega pakutav kaitse väheneda, vaid vastupidi – ühenduses tagatava kaitstuse tase peab olema kõrgem;

[…]

(25) kaitsmise põhimõtted peavad kajastuma ühest küljest töötlemise eest vastutavate isikute […] suhtes kehtestatud kohustustes, eelkõige seoses andmete kvaliteedi, tehnilise turvalisuse, järelevalveasutustele teatamise ja andmete töötlemise asjaoludega, ja teisest küljest õigustes, mis on antud üksikisikule, kelle andmeid töödeldakse, ja mille kohaselt tuleb talle töötlemisest teatada, võimaldada tal andmetega tutvuda ning mille kohaselt ta võib nõuda andmete korrigeerimist ja teatavatel asjaoludel isegi esitada vastuväiteid andmete töötlemise suhtes;

[…]

(28) isikuandmete igasugune töötlemine peab olema seaduslik ja andmesubjektide suhtes õiglane; eelkõige peavad andmed olema piisavad, asjakohased ja mitte ületama selle otstarbe piire, mille tarvis neid töödeldakse; sellised eesmärgid peavad olema selgelt väljendatud ja õiguspärased ning kindlaks määratud enne andmete kogumist; andmete kogumise järgsed töötlemise eesmärgid peavad olema kooskõlas esialgselt kindlaks määratud eesmärkidega;

(29) isikuandmete täiendavat töötlemist ajaloo, statistika või teadusega seotud eesmärkidel ei peeta tavaliselt andmete kogumise esialgse eesmärgiga vastuolus olevaks tingimusel, et liikmesriigid kannavad hoolt vajalike tagatiste eest; nimetatud tagatistega tuleb eelkõige kindlustada, et andmeid ei kasutataks ühegi konkreetse isikuga seotud meetmete või otsuste toetamiseks“.

15. Direktiivi 95/46 artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas [direktiivis] kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) isikuandmed – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (edaspidi „andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identsusele omase joone põhjal;

b) isikuandmete töötlemine (edaspidi „töötlemine“) – iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;

[…]

d) vastutav töötleja – füüsiline või juriidiline isik, riigiasutus, esindused või mõni muu organ, kes määrab üksi või koos teistega kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid; kui töötlemise eesmärgid ja vahendid on kindlaks määratud siseriiklike või ühenduse õigusnormidega, võib vastutava töötleja või tema ametissemääramise sätestada siseriiklikus või ühenduse õiguses;

[…]“

16. Selle direktiivi artikli 3 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad kataloogi või kui nad kavatsetakse hiljem sellesse kanda.“

17. Direktiivi 95/46 II peatüki I jao „Põhimõtted andmete kvaliteedi kohta“ artikkel 6 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid sätestavad selle, et

a) isikuandmeid töödeldakse õiglaselt ja seaduslikult;

b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ega töödelda hiljem viisil, mis on vastuolus kõnealuste eesmärkidega. Täiendavat töötlemist ajaloo, statistika või teadusega seotud eesmärkidel ei peeta vastuolus olevaks tingimusel, et liikmesriigid kannavad hoolt vajalike tagatiste eest;

c) isikuandmed on piisavad, asjakohased ega ületa selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse ja/või hiljem töödeldakse;

d) andmed on täpsed ja vajaduse korral ajakohastatud; võetakse kõik mõistlikud meetmed, et kustutada või parandada andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärgi seisukohast ebaõiged või mittetäielikud andmed;

e) isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud tagatised nende isikuandmete jaoks, mida säilitatakse pikema aja jooksul, et neid kasutada seoses ajaloo, statistika või teadusega.

2. Lõike 1 järgimise tagab vastutav töötleja.“

18. Direktiivi 95/46 II peatüki II jao „Andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumid“ artiklis 7 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et isikuandmeid võib töödelda ainult juhul, kui:

[…]

c) töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks

või

[…]

e) töötlemine on vajalik üldiste huvidega seotud ülesande täitmiseks või sellise avaliku võimu teostamiseks, mis on tehtud ülesandeks volitatud töötlejale või andmeid saavale kolmandale isikule,

või

f) töötlemine on vajalik vastutava töötleja või andmeid saava kolmanda isiku või kolmandate isikute õigustatud huvide elluviimiseks, kui selliseid huve ei kaalu üles artikli 1 lõike 1 kohaselt kaitstavate andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid.“

19. Lisaks on viimati nimetatud artiklis 12 „Õigus tutvuda andmetega“ sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et igal andmesubjektil on õigus nõuda vastutavalt töötlejalt:

[…]

b) võimalust vastavalt vajaduse korral parandada, kustutada või sulgeda need andmed, mille töötlemine ei vasta käesoleva direktiivi sätetele, eelkõige seetõttu, et andmed on ebatäielikud või ebaõiged;

[…]“

20. Lõpetuseks on direktiivi 95/46 artikkel 14 „Andmesubjektide õigus esitada vastuväiteid“ sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid annavad andmesubjektidele õiguse:

a) esitada alati konkreetse olukorraga seotud õigustatud ja veenvatel põhjustel vastuväiteid teda käsitlevate andmete töötlemise suhtes vähemalt artikli 7 punktides e ja f osutatud juhtudel, kui siseriiklikes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti. Kui tegemist on õigustatud vastuväitega, ei tohi vastutav töötleja kõnealuseid andmeid edasi töödelda;

[…]“

B. *Itaalia õigus*

21. Codice civile (tsiviilseadustik) artiklis 2188 on sätestatud:

„Luuakse äriühingute register, kuhu kantakse seaduses ette nähtud andmed.

Äriregistrit peab äriühingute registri amet kohtu presidendi määratud kohtuniku järelevalve all.

Register on avalik.“

22. 29. detsembri 1993. aasta legge n. 580 – Riordinamento delle camere di commercio, industria, artigianato e agricoltura (seadus nr 580 kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskodade ümberkorraldamise kohta) [8] artikli 8 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud, et äriühingute registri pidamine on antud kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskodadele.

23. 7. detsembri 1995. aasta decreto del Presidente della Repubblica n. 581 – Regolamento di attuazione dell'articolo 8 della legge 29 dicembre 1993, n. 580, in materia di istituzione del registro delle impresa di cui all'articolo 2188 del codice civile (Vabariigi Presidendi dekreet nr 581, milles käsitletakse 29. detsembri 1993. aasta seaduse nr 580 artikli 8 rakendamist seoses tsiviilseadustiku artiklis 2188 sätestatud äriühingute registri loomisega) [9] sätestab teatud üksikasjad äriühingute registri kohta.

24. Direktiiv 95/46 on Itaalia õigusesse üle võetud 30. juuni 2003. aasta õigusaktiga decreto legislativo n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali (seadusandlik dekreet nr 196 isikuandmete kaitse seadustiku kehtestamise kohta) [10].

II. **Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused**

25. S. Manni on ehitusettevõtja Italiana Costruzioni Srl juhataja, selle ettevõtjaga sõlmiti hankeleping puhkusekompleksi ehitamiseks.

26. S. Manni kaebas 12. detsembril 2007 Lecce kaubanduskoja kohtusse, väites, et selle kompleksi kinnistut ei õnnestu müüa, sest äriühingute registrist nähtub, et ta on olnud äriühingu Immobiliare e Finanziaria Salentina Srl (edaspidi „Immobiliare Salentina“) – mille pankrot kuulutati välja 1992. aastal ning mis kustutati äriühingute registrist likvideerimismenetluse tulemusel 7. juulil 2005 – juhataja ja likvideerija.

27. S. Manni väitis selle kaebusega seoses, et neid äriühingute registrisse kantud isikuandmeid töötles selline ametialast teavet pakkuv äriühing nagu Cerved Business Information SpA, ja vaatamata sellekohasele taotlusele 10. aprillil 2006 ei kustutanud Lecce kaubanduskoda neid andmeid.

28. S. Manni palus seega esiteks, et Lecce kaubanduskoda kohustataks kustutama, muutma anonüümseks või sulgema andmeid, mis seovad teda Immobiliare Salentina pankrotiga, ja teiseks, et Lecce kaubanduskojalt mõistetaks välja hüvitis tema mainele põhjustatud kahju eest.

29. Tribunale di Lecce (Lecce kohus, Itaalia) rahuldas 1. augusti 2011. aasta kohtuotsusega selle nõude, kohustades Lecce kaubanduskoda muutma anonüümseks andmed, mis seovad S. Mannit Immobiliare Salentina pankrotiga, ja mõistes Lecce kaubanduskojalt välja hüvitise 2000 eurot S. Mannile tekitatud kahju eest koos intressi ja kuludega.

30. Tribunale di Lecce (Lecce kohus) leidis nimelt, et „raske on nõustuda äriühingu pankrotistumise aegse juhataja nime mainimise vajaduse ja otstarbekusega“, sest „tegemist on rohkem kui kümme aastat tagasi toimunud sündmustega ja pealegi on äriühing registrist […] kustutatud rohkem kui kaks aastat tagasi“. Selle kohtu sõnul võib „„ajaloolise ülevaate“ äriühingu olemasolust ja tema ületatud raskustest […] esitada täielikult ka anonüümsete andmetega“. Nimelt „kanded, mis seovad füüsilise

8 — *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*“, nr 7 regulaarne lisa, 11.1.1994.

9 — *GURI* nr 28, 3.2.1996.

10 — *GURI* nr 174 regulaarne lisa, 29.7.2003, edaspidi „seadusandlik dekreet nr 196“.

isiku nime ühe kriitilise faasiga äriühingu tegevuses (nagu pankrot), ei saa olla alalised, kui puudub konkreetne üldine huvi nende säilitamise ja avalikustamise vastu". Kuna tsiviilseadustikuga ei nähta ette kande maksimaalset kestust, leidis viimati nimetatud kohus, et „kui on möödunud piisav aeg" pankroti väljakuulutamisest ja äriühing on registrist kustutatud, on langenud ära pankrotistumise aegse juhataja nime puudutava kande vajalikkus ja otstarve seadusandliku dekreedi nr 196 tähenduses, sest avalikule huvile võib vastata ka anonüümsete andmete märkimine raskustes äriühingu seaduslikuks esindajaks olnud füüsilise isiku kohta.

31. Kuna Lecce kaubanduskoda esitas selle kohtuotsuse peale Corte suprema di cassazione'le (kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse, otsustas nimetatud kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas […] seadusandliku dekreediga nr 196 rakendatud […] direktiivi 95/46 […] artikli 6 [lõike 1] punktis e sätestatud põhimõte, et isikuandmeid säilitatakse andmesubjekte tuvastada võimaldaval kujul ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega, on ülimuslik ning järelikult on äriregistriga rakendatav avalikustamissüsteem, mis on ette nähtud […] direktiivis 68/151 […] ning liikmesriigi õiguses tsiviilseadustiku artiklis 2188 ja […] 29. detsembri 1993. aasta seaduse nr 580 [kaubandus-, tööstus-, käsitöö- ja põllumajanduskodade ümberkorraldamise kohta] artiklis 8, selle põhimõtte kohaselt keelatud osas, kus see süsteem nõuab, et igaühel oleks võimalik ilma ajapiiranguteta tutvuda füüsiliste isikute andmetega, mis on sinna registrisse kantud?

2. Kas […] direktiivi 68/151 […] artikkel 3 lubab seega, et erandina sellest, et äriregistris avalikustatud andmed jäävad avalikuks piiramatuks ajaks ja määratlemata vastuvõtjatele, ei kuulu need füüsiliste isikute andmed enam neis kahes mõttes „avalikustamisele", vaid on kättesaadavad ainult piiratud aja jooksul või kindlaks määratud vastuvõtjatele, lähtuvalt andmetöötleja hinnangust, mille ta annab igal üksikjuhtumil eraldi?"

III. **Analüüs**

32. Nende küsimustega – mida tuleb minu arvates analüüsida koos –, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt sedastada, kas direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punkte d ja j ning artiklit 3 ning direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e ning artikli 7 punkte c, e ja f koosmõjus harta artiklitega 7 ja 8 tuleb tõlgendada nii, et nendega nähakse ette – või vastupidi välistatakse –, et äriühingute registrisse kantud isikuandmeid saab pärast teatud aja möödumist ja andmesubjekti taotlusel kustutada, muuta anonüümseks või sulgeda või teha kättesaadavaks ainult kolmandate isikute piiratud ringile, nimelt neile, kes tõendavad õigustatud huvi selliste andmetega tutvuda.

33. Euroopa Kohtul palutakse vastata neile küsimustele seoses S. Manni sõnastatud nõudega, mille eesmärk on kustutada, muuta anonüümseks või sulgeda need Lecce kaubanduskoja peetavas äriühingute registris sisalduvad isikuandmed, mis on seotud S. Manni varem juhitud ja pankrotistunud äriühinguga.

34. Lisaks käsitletakse neis küsimustes seda, kas nende andmete töötlemine Lecce kaubanduskoja poolt oli vastavuses liidu õigusega, ja mitte seda, kas nende andmete hilisem töötlemine ametialast teavet pakkuva äriühingu poolt oli liidu õigusega vastavuses.

35. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuste eesmärk on ühitada kahte põhimõtet, nimelt ühelt poolt direktiiviga 68/151 ette nähtud äriühingute registrite avalikustamise põhimõtet ja teisalt direktiiviga 95/46 ette nähtud põhimõtet säilitada isikuandmeid ainult seni, kuni see on nende andmete töötlemise eesmärkidega seoses vajalik.

36. Nende kahe põhimõtte ühitamiseks kaalub eelotsusetaotluse esitanud kohus võimalust piirata äriühingute registrite avalikustamise põhimõtet, võimaldades registrisse kantud isikuandmetega tutvuda üksnes piiratud aja jooksul ja/või piiratud isikute ringile.

37. Kõigepealt tuleb täpsustada, et põhikohtuasjas kõne all olevate isikuandmete töötlemine kuulub direktiivi 95/46 kohaldamisalasse [11].

38. Andmed, mis peavad olema äriühingute registrisse vastavalt direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktidele d ja j kantud, on isikuandmed direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a tähenduses, kuna tegemist on „tea[bega] tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta“ [12]. Asjaolu, et see teave on esitatud kutsealases tegevuses, ei tähenda, et seda ei saaks kvalifitseerida isikuandmete kogumiks. [13]

39. Selle kohta olgu seejärel märgitud, et direktiivi 95/46 artikli 2 punktis b on „isikuandmete töötlemine“ määratletud kui „iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine“.

40. Ei ole vaidlust küsimuses, et isikuandmete salvestamine, säilitamine ja avaldamine äriühingute registri pidamise eest vastutava asutuse poolt on „isikuandmete töötlemine“ direktiivi 95/46 artikli 2 punkti b tähenduses. Lisaks on see asutus kõnealuse töötlemise eest „vastutav“ selle direktiivi artikli 2 punkti d tähenduses.

41. Direktiivis 95/46 sisalduvaid isikuandmete kaitse eeskirju tuleb järgida nende andmete igasugusel direktiivi artiklis 3 määratletud töötlemisel. [14]

42. Direktiivis 68/151 ei sätestata ühtegi tähtaega, mille lõppemisel tuleb äriühingute registrites sisalduv teave kustutada, muuta anonüümseks või sulgeda. Selles direktiivi ei nähta ka ette, et pärast teatud aja möödumist saab ainult piiratud isikute ring selle teabega tutvuda. Liikmesriikidel on aga viimati nimetatud direktiivi rakendamisel kohustus järgida isikuandmete kaitset käsitlevaid liidu õigusnorme, nimelt direktiivi 95/46 ning harta artikleid 7 ja 8.

43. Mis puutub direktiivis 95/46 sisalduvatesse sätetesse, siis peavad äriühingute registrite pidamise eest vastutavad liikmesriikide asutused töötlema isikuandmeid kooskõlas selle direktiivi artiklis 6 ette nähtud põhimõtetega andmete kvaliteedi kohta ja see peab vastama ühele kriteeriumile viimati nimetatud direktiivi artiklis 7 sätestatud andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumide hulgast.

44. Euroopa Kohus on juba otsustanud, et kuivõrd direktiivi 95/46 sätted reguleerivad isikuandmete töötlemist, mis võib riivata põhivabadusi ja eriti õigust eraelu puutumatusele, tuleb nende tõlgendamisel tingimata lähtuda hartaga tagatud põhiõigustest. [15]

11 — Seda on kinnitanud liidu seadusandja siis, kui direktiiviga 2012/17 kehtestati artikkel 7a direktiivis 2009/101.

12 — Vt eelkõige kohtuotsused, 16.12.2008, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika), ja 30.5.2013, Worten (C-342/12, EU:C:2013:355, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

13 — Vt eelkõige kohtuotsus, 16.7.2015, ClientEarth ja PAN Europe *vs.* EFSA (C-615/13 P, EU:C:2015:489, punkt 30 ning seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Kohus otsustas oma 9. novembri 2010. aasta kohtuotsuses Volker und Markus Schecke ja Eifert (C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662), et „ei ole tähtsust asjaolul, et avaldatud andmed seonduvad kutsealase tegevusega“. Euroopa Kohus tugines Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 tõlgendamist käsitlevale Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale, täpsustades, et „mõistet „eraelu“ ei tuleks tõlgendada kitsalt ning et „ei ole ühtki põhimõttelist põhjust, mis välistaks „eraelu“ mõiste hulgast kutsealase […] tegevuse““ (punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

14 — Vt kohtuotsus, 20.5.2003, Österreichischer Rundfunk jt (C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, punkt 40).

15 — Vt eelkõige kohtuotsus, 6.10.2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

45. Harta artikkel 7 tagab õiguse eraelu puutumatusele ja harta artikkel 8 näeb otsesõnu ette õiguse isikuandmete kaitsele. Harta artikli 8 lõigetes 2 ja 3 on täpsustatud, et selliseid andmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ette nähtud õiguslikul alusel, igaühel on õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja nõuda nende parandamist ning nende sätete täitmist kontrollib sõltumatu asutus. Need nõuded on ellu viidud muu hulgas direktiivi 95/46 artiklitega 6, 7, 12, 14 ja 28.

46. Direktiivi 95/46 artiklist 1 ning põhjendustest 2 ja 10 nähtub, et direktiivi eesmärk on tagada mitte ainult füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste ning eelkõige nende õiguse eraelu puutumatusele tõhus ja täielik kaitse isikuandmete töötlemisel, vaid ka põhiõiguste ja -vabaduste kaitse kõrge tase. Seda, et nii harta artikliga 7 tagatud põhiõigus eraelu puutumatusele kui ka artikliga 8 tagatud põhiõigus isikuandmete kaitsele on olulised, on rõhutatud ka Euroopa Kohtu praktikas.[16]

47. Kuigi see on nii, järeldub Euroopa Kohtu praktikast, et õigus isikuandmete kaitsele ei ole siiski absoluutne õigus, vaid sellega tuleb arvestada vastavalt selle ülesandele ühiskonnas.[17] Lisaks on harta artikli 52 lõikes 1 ette nähtud, et selliseid õigusi, nagu harta artiklites 7 ja 8 sätestatud, võib piirata, tingimusel et piirangud on ette nähtud seadusega, need arvestavad nimetatud õiguste ja vabaduste olemust ning need on proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt vajalikud ja vastavad tegelikult Euroopa Liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajaduse korral kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

48. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb eelkõige selles, kuidas tõlgendada direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punkti e, milles sätestatakse, et isikuandmeid tuleb „säilitata[da] kujul, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega“. Selle sättega nähakse veel ette, et „[l]iikmesriigid kehtestavad vajalikud tagatised nende isikuandmete jaoks, mida säilitatakse pikema aja jooksul, et neid kasutada seoses ajaloo, statistika või teadusega“.

49. Direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktis e sätestatud põhimõte andmete kvaliteedi kohta tähendab, et eesmärk, milleks isikuandmeid kogutakse ja vajaduse korral hiljem töödeldakse, nõuab, et nende andmete säilitamine andmesubjektide tuvastamist võimaldaval kujul jääb seaduslikuks.

50. Käesolevas asjas tõusetuv probleem on selles, kas äriühingute registrite pidamise eest vastutavad liikmesriigi asutused peavad otsustama pärast teatud aja möödumist äriühingu tegevuse lõppemisest ja andmesubjekti nõudmisel äriühingute registris sisalduvate isikuandmete kustutamise, anonüümseks muutmise või nende avalikustamise piiramise üle, kitsendades nende andmete saajate ringi.

51. Leian, et isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusnormidega ei kehtestata selliseid piiranguid äriühingute registrite pakutavale seaduslikule avalikustamisele.

52. Kõigepealt märgin, et põhikohtuasjas kõne all olevate isikuandmete töötlemine vastab mitmetele direktiivi 95/46 artiklis 7 loetletud andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumidele. Esiteks on see töötlemine vastavalt direktiivi artikli 7 punktile c „vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks“. Teiseks on kõnealune töötlemine vastavalt viimati nimetatud direktiivi artikli 7 punktile e „vajalik üldiste huvidega seotud ülesande täitmiseks või sellise avaliku võimu teostamiseks, mis on tehtud ülesandeks volitatud töötlejale“. Kolmandaks on selline töötlemine vastavalt direktiivi 95/46 artikli 7 punktile f „vajalik […] andmeid saava kolmanda isiku või kolmandate isikute õigustatud huvide elluviimiseks, kui selliseid huve ei kaalu üles artikli 1 lõike 1 kohaselt kaitstavate andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid“.

16 — Vt eelkõige kohtuotsus, 6.10.2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 — Vt eelkõige kohtuotsus, 9.11.2010, Volker und Markus Schecke ja Eifert (C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

53. Vastutava töötleja seadusjärgne kohustus tuleneb direktiivi 68/151 artiklitest 2 ja 3, mille liikmesriigid on oma õigusesse üle võtnud ning millega kohustatakse neid nägema ette äriühingute juhtide ja likvideerijate isikuandmete registreerimine äriühingute registrites ning kolmandate isikute võimalus selliste andmetega tutvuda.

54. Äriühingute kohta neis registrites olulise teabe registreerimise ja avaldamise eesmärk on luua usaldusväärne teabeallikas ja seega tagada õiguskindlus, mis on vajalik kolmandate isikute ja eelkõige võlausaldajate huvide kaitsmiseks, kaubandustehingute aususeks ja järelikult turu nõuetekohaseks toimimiseks. Seega peavad kolmandad isikud saama tutvuda ametliku ja usaldusväärse teabega äriühingute kohta, et tagada turul nõuetekohasel tasemel läbipaistvus ja õiguskindlus.

55. Avalikustamise nõuded puudutavad direktiivi 68/151 artiklis 1 nimetatud äriühinguid. Neil äriühingutel on õiguslik eristaatus, mis annab neile juriidilise isiku staatusega seotud eeliseid. Avalikes huvides on, et vastutasuks saab kontrollida teavet selliste äriühingutega seotud füüsiliste isikute kohta ja see teave kuulub avalikustamisele.

56. Euroopa Kohus otsustas oma 12. juuli 2012. aasta kohtuotsuses Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:449), et ettevõtjatega seotud andmete kogumine, mis toimub ettevõtjatel seaduse alusel lasuva andmete esitamise kohustuse alusel, ja sellega seotud sunni rakendamine kuuluvad avaliku võimu teostamise alla. Seetõttu ei kujuta selline tegevus endast majandustegevust. [18]

57. Euroopa Kohtu sõnul ei ole majandustegevusega samuti tegu juhul, kui avalikkusele võimaldatakse kogutud andmetega sel moel tutvuda, võimaldades nendega kas lihtsalt tutvuda või tehes neist paberkandjal väljavõtteid vastavalt siseriiklikele õigusnormidele, kui selliseid andmeid sisaldava andmebaasi pidamine ja selle avalikkusele kättesaadavaks tegemine on lahutamatult seotud nende andmete kogumisega. Nimelt kaotaks selliste andmete kogumine suures osas oma mõtte, kui nende andmete kohta ei peetaks andmebaasi selleks, et avalikkus saaks andmetega tutvuda. [19]

58. Nõustun kohtujurist Jääskineni seisukohaga ettepanekus, mille ta esitas kohtuasjas Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251) ja milles ta märkis, et „[o]n väljaspool kahtlust, et ettevõtjate poolt õigusaktidega ette nähtud teatamiskohustuse alusel antud andmete säilitamine andmebaasis, käesoleval juhul äriregistris, on oma laadi, eesmärgi ja sellele kohalduvate reeglite poolest seotud avaliku võimu teostamisega“. [20] Ta täpsustas veel, et „[s]ellekohasel õigusnormidest tuleneval kohustusel põhinev andmete säilitamine äriregistris on tegevus, mis teenib üldisi, õiguskindluse huve“ [21] ja et „[a]valike registrite, näiteks äriregistri selge eesmärk on luua teabeallikas, millele saab õigussuhetes tugineda, ning seega tagada õiguskindlus, mida on vaja käibeks turul“. [22] Võimaluse tugineda äriühingute registrisse kantud teabele kolmandate isikute vastu saab lõpuks luua üksnes konkreetsete õigusnormidega, mis eristab seda teavet ettevõtjate poolt ärilistel eesmärkidel kogutavast teabest. [23]

59. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti märgib, tuleb sel puhul teha tõesti vahet isikuandmete töötlemisel äriühingute registri pidamise eest vastutava asutuse poolt ja selles registris sisalduva teabe töötlemisel kolmandate isikute poolt. Nimelt ainult esimene töötlemine on avaliku võimu teostamise väljendus, mille eesmärk on turu reguleerimine, mitte selles osalemine.

18 — Kohtuotsus, 12.7.2012, Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:449, punkt 40).

19 — Kohtuotsus, 12.7.2012, Compass Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:449, punkt 41).

20 — Kohtujuristi ettepanek, Jääskinen, kohtuasi Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, punkt 47).

21 — Kohtujuristi ettepanek, Jääskinen, kohtuasi Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, punkt 48).

22 — Kohtujuristi ettepanek, Jääskinen, kohtuasi Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, punkt 50).

23 — Kohtujuristi ettepanek, Jääskinen, kohtuasi Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, punkt 50).

60. Nagu nähtub direktiivi 68/151 põhjendusest 1, on selle direktiivi eesmärk siseturu arengu soodustamine. Selle eesmärgi saavutamiseks näeb see direktiiv ette ühised miinimumeeskirjad äriühingute andmete avalikustamise ja miinimumteabe kohta, mis peab registrites sisalduma õiguskindluse jaoks, mis on vajalik käibeks turul ja siseturuarenguks.

61. Direktiivi 68/151 põhjenduse 2 kohaselt on direktiivi eesmärk tagada kolmandate isikute huvide kaitse. Eelkõige peaksid selle direktiivi põhjenduse 4 kohaselt olema „äriühingu põhidokumendid […] avalikustatud, et kolmandad isikud saaksid tutvuda nende sisuga ja muu äriühingut puudutava teabega, eelkõige andmetega isikute kohta, kellel on õigus esindada äriühingut“. Samuti nähtub viimati nimetatud direktiivi põhjendustest 4–6, et see, et avalikustatakse kolmandatele isikutele äriühingu põhidokumendid ja -andmed ning eelkõige andmed isikute kohta, kellel on õigus esindada äriühingut, seondub tihedalt vajadusega piirata maksimaalselt äriühingu nimel võetud kohustuste kehtetuse aluseid. Seega on äriühingute registrisse kantud andmete avalikustamise eesmärk tagada kaubandustehingute õiguskindlus.

62. Liidu seadusandja on niisiis rõhutanud, et kolmandate isikute jaoks on oluline, et nad saaksid tutvuda andmetega isikute kohta, kellel on õigus äriühingut esindada või kes osalevad selle juhtimises, järelevalves või kontrollimises. Euroopa Kohus märkis oma 12. novembri 1974. aasta kohtuotsuses Haaga (32/74, EU:C:1974:116), et direktiivi 68/151 eesmärk on „tagada õiguskindlus äriühingute ja kolmandate isikute vahelistes suhetes, et tugevdada liikmesriikidevahelist kaubandust pärast ühisturu loomist“.[24] Tema sõnul on sellisest vaatenurgast lähtudes oluline, et „iga isik, kes soovib luua ja arendada kaubandussuhteid teistes liikmesriikides asuvate äriühingutega, saaks hõlpsalt tutvuda äriühingute asutamist ja äriühingute esindamise eest vastutavate isikute volitusi käsitlevate põhiandmetega“.[25] Seetõttu on „erinevate liikmesriikide kodanike vaheliste õiguslike tehingute huvides oluline […], et kõik asjassepuutuvad andmed oleksid otseselt kajastatud ametlikes registrites või kogumikes“.[26] Igast äriühingute registri pidamise eest vastutavast liikmesriigi asutusest saab seega „depositoorium, mis sarnaneb juriidiliste isikute isikuandmete registriga“[27].

63. Euroopa Kohtul on juba olnud ka võimalus kinnitada, et kolmandate isikute, eelkõige võlausaldajate huvide kaitsmine ning kaubandustehingute aususe ja õiguskindluse säilitamine on üldisest huvist tulenevad ülekaalukad põhjused.[28]

64. Eespool esitatud asjaoludest lähtuvalt ja rakendades direktiivi 68/151 artikleid 2 ja 3, millega nähakse ette äriühingute registritesse kantud teabe seaduslik avalikustamine, järgivad liikmesriigid seega vaieldamatult liidu poolt tunnustatud üldise huvi eesmärki, nagu seda nõutakse harta artikli 52 lõikes 1.

65. Tuleb veel kindlaks määrata, kas selline tähtajatu ja kindlaks määramata isikute ringile mõeldud seaduslik avalikustamine võib minna kaugemale sellest, mis on vajalik sellise üldise huvi eesmärgi saavutamiseks.

66. Sellega seoses märgin, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale nõuab eraelu puutumatuse põhiõiguse kaitsmine liidu tasandil, et isikuandmete kaitse erandid ja piirangud piirduksid rangelt vajalikuga.[29]

24 — Kohtuotsus, 12.11.1974, Haaga (32/74, EU:C:1974:116, punkt 6).

25 — Kohtuotsus, 12.11.1974, Haaga (32/74, EU:C:1974:116, punkt 6).

26 — Kohtuotsus, 12.11.1974, Haaga (32/74, EU:C:1974:116, punkt 6).

27 — Vastavalt väljendile, mida kasutasid Le Cannu, P., ja Dondero, B., *Droit des sociétés*, 4. trükk, Montchrestien, 2011, lk 220, § 360.

28 — Vt selle kohta kohtuotsus, 30.9.2003, Inspire Art (C-167/01, EU:C:2003:512, punkt 132).

29 — Vt eelkõige kohtuotsus, 6.10.2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 92 ja seal viidatud kohtupraktika).

67. Ent Euroopa Kohus on veel täpsustanud, et isikuandmete kaitse tagamiseks peavad liikmesriigi järelevalveasutused eelkõige hoolitsema selle eest, et oleksid tasakaalus ühelt poolt eraelu puutumatuse kui põhiõiguse austamine ja teiselt poolt huvid, mida teenib isikuandmete vaba liikumine.[30] Sellega seoses ei tohi unustada, et direktiivi 95/46 eesmärk on tasakaalu säilitamine isikuandmete vaba liikumise ja eraelu kaitse vahel.[31]

68. Leian, et äriühinguid käsitleva teabe seadusliku avalikustamise puhul kaaluvad isikuandmete vaba liikumist teenivad huvid üles niisuguste isikute, kelle andmed on kantud äriühingute registrisse, õiguse nõuda pärast teatud tähtaja möödumist nende kustutamist või muutmist anonüümseks või nõuda, et neid avalikustataks ainult kolmandatele isikutele, kes tõendavad õigustatud huvi olemasolu.

69. Nimelt tuleb säilitada äriühingute registri peamine ülesanne, mis seisneb äriühingu olemasolu ja seejärel ajaloo kohta täieliku kirjelduse esitamises ning selles, et võimaldatakse tähtajatult ükskõik kellel, sõltumata tema asukohast, tutvuda seda kirjeldust sisaldava teabega.

70. Sellise äriühingute registri peamise ülesande tagamine ei ole minu arvates isikuandmete kaitse õiguse ebaproportsionaalne riive ja seda järgmistel põhjustel.

71. Esiteks puudutab direktiiviga 68/151 nõutav seaduslik avalikustamine piiratud arvu andmeid, mis käsitlevad, nagu on täpsustatud selle direktiivi põhjenduses 4, „äriühingu põhidokumen[te] […] ja muu[d] äriühingut puudutava[t] tea[vet], eelkõige andme[id] isikute kohta, kellel on õigus esindada äriühingut“. Eelkõige on viimati nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nimetatud isikuandmed miinimumteave, et tuvastada füüsilised isikud, kes on äriühinguid hõlmava juriidilise isiku staatuse taga.

72. Teiseks on oluline rõhutada, et äriühingute registritesse kantud teabe avalikustamine jääb vajalikuks kolmandate isikute huvide kaitsmiseks, sealhulgas juhul, kui teave puudutab äriühinguid, mis on lõpetanud oma tegevuse aastaid või mitu aastakümmet tagasi.

73. Sellega seoses ei näi olevat kahtlust, et teabe, sealhulgas isikuandmete suhtes peab kehtima registri avalikustamise põhimõte mitte üksnes nii kaua, kuni äriühing turul tegutseb, vaid ka pärast tema tegevuse lõppemist. Äriühingu kadumine ja tema järgnev kustutamine registrist ei välista nimelt selle äriühinguga seotud õiguste ja õigussuhete püsimist. Seetõttu on vajalik, et isikud – kes võivad tugineda sellistele õigustele äriühingu suhtes, kes on oma tegevuse lõpetanud, või kes on sõlminud sellised õigussuhted selle äriühinguga – saaksid tutvuda teabega viimati nimetatud äriühingu kohta, sealhulgas selle juhtide isikuandmetega.

74. Nagu märgib Saksamaa valitsus, on majandussuhetes olulised ka andmed, mis ei ole enam aktuaalsed. Nii on sageli kohtuvaidluses vaja teada, kes oli äriühingut volitatud esindama teatud ajal.[32] Sarnaselt Tšehhi ja Poola valitsustega leian, et teavet tuleb registris säilitada isegi pärast äriühingu lõppemist, sest selline teave võib osutuda uuesti asjakohaseks, näiteks selleks, et kontrollida niisuguse dokumendi seaduslikkust, mille äriühingu juht on koostanud palju aastaid tagasi, või selleks, et kolmandad isikud saaksid esitada hagi äriühingu organite liikmete või likvideerijate vastu.

30 — Vt eelkõige kohtuotsus, 6.10.2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 — Vt eelkõige kohtuotsus, 24.11.2011, Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 ja C-469/10, EU:C:2011:777, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 — Saksamaa valitsus toob sellise näite, et isikul, kes ostis 1991. aastal vara äriühingult, kes tunnistati 1992. aastal maksejõuetuks ja kelle juhataja oli S. Manni, võib veel täna olla vaja tõendada, et S. Manni oli volitatud seda äriühingut esindama, kui vaidlustatakse tema omandiõigus kõnealusele varale.

75. Lisaks peavad kolmandad isikud saama mis tahes hetkel usaldusväärse teabe äriühingu kohta olenemata sellest, kas ta turul tegutseb või mitte, samuti tema juhtide kohta, et saaks hinnata ärisuhtega kaasnevaid ohtusid. Kolmandate isikute kaitse eesmärk, mis tähendab, et on võimalik saada äriühingu ajaloost usaldusväärne ettekujutus, räägib seega äriühingute registrisse kantud teabe tähtajatu säilitamise ja avalikustamise kasuks.

76. Täpsemalt on äriühingute registri üks ülesannetest teavitada kolmandaid isikuid usaldusväärselt ja ammendavalt toimunud sündmustest. Seega koosneb iga register aktuaalsetest andmetest ja ajaloolistest andmetest.

77. See register peab tagama täieliku, kiire ja läbipaistva juurdepääsu kogu teabele turul tegutsevate või tegutsenud äriühingute kohta, sõltumata tutvumistaotluse esitanud isiku asukohast. Iga isik peab saama tutvuda iga äriühingu täieliku profiiliga, sealhulgas juhul, kui äriühing on lõpetanud oma tegevuse palju aastaid tagasi. Teatud teabe kõrvaldamine registrist viimati nimetatud liiki äriühingute puhul, mille tulemusel on ülevaade äriühingust ebatäielik, kahjustaks seega kolmandate isikute huvide kaitset.

78. Erinevalt statistilisest ülesandest muudavad nimeliste andmete kogumise ja säilitamise vajalikuks veel äriühingute registril olev ajaloolise ülevaatega seonduv ülesanne ja kolmandate isikute kaitse eesmärk. Teisisõnu on äriühingutest täieliku ülevaate loomise eemärk kokkusobimatu anonüümse teabe töötlusega.[33] Kolmandate isikute piisav teavitamine eeldab seega näiteks seda, et nad saaksid luua seoseid pankrotistunud äriühingu ja selle äriühingu eesotsas olnud juhtide vahel. Ma ei nõustu Tribunale di Lecce (Lecce kohus) seisukohaga, et ajaloolist ülevaadet äriühingu olemasolust ja äriühingu ületatud raskustest saaks täielikult kajastada ka anonüümsete andmetega.

79. Konkreetselt käesolevas asjas oleks S. Manni huvi, et tema tegevus minevikus pankroti tagajärjel tegevuse lõpetama pidanud äriühingu juhina ei oleks enam avalikult teada, vastuolus kolmandate isikute huviga saada teavet – isegi kui see toimub tagantjärele – kes oli volitatud seda äriühingut esindama siis, kui see veel tegutses. Seega võib kinnisvara tulevasel ostjal olla kasulik teada, mitu aastat on turul olnud selle vara ehitamise eest vastutav äriühing, kas isik, kes seda äriühingut juhib, on minevikus juba juhtinud teisi äriühinguid, ja milline on olnud nende äriühingute ajalugu. Eelkõige võib see, et äriühingutest üks on läinud pankrotti, olla ostja seisukohast otsustav tegur ostu sooritamisel.

80. Arvestades muu hulgas liikmesriikides kehtivate tsiiviil- ja kaubandushagide aegumistähtaegade erinevust, kolmandate isikute huvide mitmekesisust seoses äriühingute registritest teabe otsimisega ja seda, et õigussuhetel võib olla osalejaid paljudes liikmesriikides, tundub mulle keeruline ja isegi võimatu, et nende registrite pidamise eest vastutavad asutused otsustavad kindlalt, et teataval kuupäeval on kolmandate isikute huvid lõppenud. Kui nõustuda konkreetsel juhul äriühingute registris sisalduvate isikuandmete kustutamise või anonüümseks muutmise taotlusega, võib see kahjustada teisi teabe avaldamise taotlusi, mis on kolmandate isikute huvide kaitsmiseks endiselt vajalikud.

81. Selleks et kirjeldada kolmandate isikute huvide püsimist isegi pärast äriühingu kustutamist äriühingute registrist, andis Itaalia valitsus ülevaate väga pikkadest aegumistähtaegadest piiratud vastutusega äriühingute organite vastutuse valdkonnas, mida on muu hulgas võimalik katkestada kohtumenetluses, ning ülevaate sellest, et Itaalias puuduvad tühiseks tunnistamise hagidel aegumistähtajad.

82. Viimaseks märgin, et Euroopa Kohus on juba sedastanud, et direktiivil 95/46 on väga lai kohaldamisala ning direktiivis on käsitletud mitmesuguseid isikuandmeid. Andmete säilitamise aeg, mis määratakse direktiivi artikli 6 lõike 1 punkti e kohaselt nende kogumise või hilisema töötlemise eesmärkide alusel, võib seega varieeruda. Teatud juhtudel võib see aeg olla väga pikk.[34]

33 — Vt statistika koostamise kohta, kohtuotsus, 16.12.2008, Huber (C-524/06, EU:C:2008:724, punkt 65).

34 — Vt kohtuotsus, 7.5.2009, Rijkeboer (C-553/07, EU:C:2009:293, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

83. Kolmandaks tuleb kolmandate isikute kaitse eesmärgi ja äriühingute registrisse kantud isikuandmete kaitse õiguse tasakaalustamisel võtta arvesse seda, et andmed võimaldavad tuvastada füüsilisi isikuid, kes on registrisse kantud seetõttu, et nad on otsustanud tegutseda äriühingu kaudu, millel on juriidilise isiku staatus. Euroopa Kohus on juba märkinud, et „[i]sikuandmete kaitse õiguse riive raskus on juriidiliste ja füüsiliste isikute puhul erinev. Sellega seoses olgu märgitud, et juriidilistel isikutel juba on suurem kohustus avaldada enda kohta andmeid“. [35]

84. Nõustun Saksamaa valitsuse arvamusega, mille kohaselt kõik, kes soovivad osaleda kaubavahetuses äriühingu kaudu, peavad olema valmis teatud teavet avalikustama. Tegemist on vastutasuga selle eest, et tegutsetakse juriidilise isiku staatust omava äriühingu kaudu. Ettevõtja, kui ta tuleb turule äriühingut luues, on teadlik, et need andmed kantakse avalikku äriühingute registrisse ja et need on kättesaadavad sõltumata tema äriühingu elus toimuvatest sündmustest.

85. Direktiivi 68/151 artikli 2 lõike 1 punktides d ja j nähakse ette, et äriühingute registrisse kantakse andmed isikute kohta, kes täidavad kindla ajavahemiku jooksul ülesandeid mõnes äriühingu organis või täidavad selle äriühingu likvideerija rolli. Isegi kui seda liiki andmete avalikustamine võib mõne füüsilise isiku jaoks olla ebameeldiv raskuste tõttu äriühingus, milles ta tegutseb, on see ebameeldivus majandustegevuses osalemise tavapärane aspekt.

86. Lisan sarnaselt Itaalia valitsusega, et maksejõuetusmenetluse kohaldamine äriühingu suhtes ei ole iseenesest äriühingut esindava juhi mainet või au kahjustav viide. Nimelt võib äriühingu pankrott olla põhjustatud välistest teguritest – mis ei ole otseselt tingitud selle äriühingu halvast juhtimisest –, näiteks majanduskriisist või nõudluse vähenemisest kõnealuses sektoris.

87. Neljandaks ei arva ma, et komisjoni väljapakutud lahendus – mille kohaselt edastatakse pärast teatud aja möödumist äriühingu tegevuse lõppemisest äriühingute registrisse kantud teavet üksnes kolmandate isikute piiratud ringile, kes tõendavad sellise õigustatud huvi asjaomase teabega tutvuda, mis kaalub üles harta artiklitega 7 ja 8 kaitstud asjaomase isiku põhiõigused – tagab liidu õiguse praeguses arengustaadiumis sobiva tasakaalu kolmandate isikute kaitse eesmärgi ja äriühingute registrisse kantud isikuandmete kaitse õiguse vahel.

88. Märgin selle kohta, et direktiiviiga 68/151 taotletud kolmandate isikute huvide kaitse eesmärk on sõnastatud piisavalt laialt, et hõlmatud on mitte üksnes niisuguse äriühingu võlausaldajad, kelle andmed on kõne all, vaid ka üldisemalt kõik isikud, kes soovivad teavet selle äriühingu kohta.

89. Euroopa Kohus on juba täpsustanud, mida hõlmab kategooria „kolmandad isikud“, kelle huvide kaitsmine on direktiivi 68/151 eesmärk.

90. Euroopa Kohus sedastas oma 4. detsembri 1997. aasta kohtuotsuses Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581) mõiste „kolmandad isikud“ laia tõlgenduse. Ta märkis, et EÜ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punkt g, mis on direktiivi 68/151 õiguslik alus „mainib kolmandate isikute huvide kaitse eesmärki üldiselt, selles kategooriaid eristamata või välistamata“. [36] Kohus sedastas, et „[selles sättes] ette nähtud mõiste „kolmandad isikud“ ei saa seega piirduda ainult äriühingu võlausaldajatega“. [37] Euroopa Kohus on ka leidnud, et „direktiivi artikli 3 sätted, millega nähakse ette avaliku registri pidamine, kus registreeritakse kõik avaldamisele kuuluvad dokumendid ja andmed, ning iga isiku võimalus saada koopiat raamatupidamise aastaaruandest posti teel, kinnitavad soovi võimaldada teavet igale huvitatud isikule“. [38]

35 — Vt kohtuotsus, 9.11.2010, Volker und Markus Schecke ja Eifert (C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 87).

36 — Kohtuotsus, 4.12.1997, Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581, punkt 19).

37 — Kohtuotsus, 4.12.1997, Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581, punkt 20).

38 — Kohtuotsus, 4.12.1997, Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581, punkt 22).

91. Euroopa Kohus on oma 23. septembri 2004. aasta kohtumääruses Springer (C-435/02 ja C-103/03, EU:C:2004:552) vastanud veel selgemalt küsimusele, kas kolmandate isikute ringi, kes peab olema asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punkti g alusel kaitstud, tuleb määratleda nii, et see hõlmab iga isiku, sõltumata tema staatusest. Euroopa Kohus on 4. detsembri 1997. aasta kohtuotsuses Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581) esitatud arutluskäigu põhjal täpsustanud, et „esimese äriühingu direktiivi artiklis 3 sätestatud avalikustamise kohustus […] tähendab seda, et direktiivis [90/605/EMÜ] [39] viidatud vormis asutatud äriühingute raamatupidamise aastaaruannete ja tegevusaruannetega on võimalus tutvuda igaühel, *ilma et isik oleks kohustatud kaitset vajavat õigust või huvi põhjendama*“. [40] Euroopa Kohus on kinnitanud veel, et mõiste „kolmandad isikud“ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punkti g tähenduses „hõlmab kõiki kolmandaid isikuid“ ja „mõistet [tuleb] tõlgendada laialt“. [41]

92. Lisaks on komisjoni väljapakutud lahendusel oluline puudus, sest äriühingute registrite pidamise eest vastutavatele asutustele jäetaks mitte üksnes niisuguse ajahetke kindlaks määramine, mil täielikult avalik teave neis registrites muutub avalikuks valikuliselt, st teavet antakse piiratud isikute ringile, kes tõendavad õigustatud huvi niisuguse teabega tutvuda, vaid neile jäetaks ka niisuguse otsuse tegemine, kas selline õigustatud huvi on olemas või mitte. Sellise lahenduse puhul on seega tõsine oht, et äriühingute registrite eest vastutavate asutuste hinnangud on erinevad.

93. Järelikult, kui lubada äriühingute registreid pidavatel asutustel avalikustada neis registrites sisalduvaid isikuandmeid üksnes õigustatud huvi olemasolu korral, põhjustaks see kindlasti selliste andmetega tutvumisel ettevõtjatevahelist ebavõrdsust liidu sees.

94. Direktiiviga 68/151 sätestatakse kooskõlastusmeetmed, mille eesmärk ei ole kindlasti reguleerida kõiki liikmesriikide äriühingute registritega seotud aspekte. Näiteks niisuguste otsingukriteeriumide kindlaks määramisel, mis võimaldab tutvuda neis registrites sisalduva teabega, on liikmesriikidel seega kaalutlusõigus. [42] Ent direktiivi 68/151 artikli 2 lõikest 1 nähtub selgelt, et direktiivi eesmärk on määrata kindlaks minimaalne põhiteave äriühingute kohta, mille avalikustamine on kohustuslik. Mõttetu oleks sätestada selline ühtne põhiteave kõikide liikmesriikide jaoks, kui neist igaüks võiks muuta juurdepääsu oma äriühingute registris sisalduvale teabele ajaliselt ja vastavalt õigustatud huvi olemasolule. See oleks ka vastuolus liikmesriikide seaduste kooskõlastamise põhimõttega, mis seisneb asutamislepingu artiklil 54 põhinevate direktiivide puhul erinevate liidu liikmesriikide õigusnormide erinevustest tulenevate asutamisvabaduse piirangute kõrvaldamises, kehtestades selleks liidus, lähtudes eelkõige asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktis g sätestatud eesmärgist, minimaalsed õiguslikud nõuded äriühingute niisuguse teabe ulatusele, mida tuleb avalikustada. [43]

95. Neil asjaoludel tuleb ka meenutada, et direktiivi 95/46 põhjenduse 8 kohaselt on selle direktiivi eesmärk viia isikuandmete töötlemisega seotud üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitse kõigis liikmesriikides samale tasemele.

96. Lisaks nõustun Saksamaa valitsusega, kelle sõnul juhul, kui äriühingute registriga tutvumise tingimuseks oleks õigustatud huvi tõendamine, – isegi pärast komisjoni väljapakutud tähtaega – ohustaks see äriühingute registri tõhusust. Sellise õigustatud huvi olemasolu kontrollimine taotlejal tähendaks nimelt ülemäärast halduskoormust ajaliselt ja rahaliselt, mis seaks registri võime oma ülesandeid täita lõpuks kahtluse alla.

39 — Nõukogu 8. novembri 1990. aasta direktiiv, millega on muudetud direktiivi 78/660/EMÜ raamatupidamise aastaaruannete kohta ning direktiivi 83/349/EMÜ konsolideeritud aastaaruannete kohta nende direktiivide reguleerimisala suhtes (EÜT 1990, L 317, lk 60; ELT eriväljaanne 7/01, lk 110).

40 — Kohtumäärus, 23.9.2004, Springer (C-435/02 ja C-103/03, EU:C:2004:552, punkt 33) (kohtujuristi kursiiv).

41 — Kohtumäärus, 23.9.2004, Springer (C-435/02 ja C-103/03, EU:C:2004:552, punkt 34).

42 — Sarnase loogika järgi nähakse direktiivi 2012/17 põhjenduses 11 ette, et „[k]una [selle] eesmärk ei ole keskregistrite, äriregistrite ja äriühingute registrite riiklike süsteemide ühtlustamine, ei ole liikmesriikidel kohustust muuta oma riiklikku registrite süsteemi, eelkõige seoses andmete haldamise ja talletamise, tasude ning kasutuse ja andmete avalikustamisega riigisiseseks otstarbeks“.

43 — Vt selle kohta kohtuotsused, 4.12.1997, Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581, punkt 22), ja 21.6.2006, Danzer *vs.* nõukogu (T-47/02, EU:T:2006:167, punkt 49).

97. Kui kõigi isikute puhul, kes osalevad ühel või teisel alusel kaubandussuhetes, on oht, et nad ei suuda tõendada oma huvi äriühingute registris sisalduva teabe saamiseks, väheneks selle tagajärjel ka nende usaldus selle meetme vastu.

98. Lühidalt leian, et avalikud registrid nagu äriühingute registrid saavad üksnes siis täita oma olulist eesmärki, milleks on õiguskindluse tugevdamine õiguslikult usaldusväärse teabe läbipaistvalt kättesaadavaks tegemisega, kui registriga võimaldatakse tutvuda igaühel ja tähtajatult.

99. Euroopa Kohus on sedastanud, et liidu õigusega kaitstud põhiõiguste ja liidu poolt tunnustatud üldise huvi eesmärgi vaheline õiglane tasakaal võib sõltuda kõne all oleva teabe laadist ja delikaatsusest andmesubjektide eraelu suhtes ning üldsuse huvist seda teavet saada, mis omakorda võib varieeruda vastavalt sellele, milline on selle andmesubjekti roll avalikus elus.[44]

100. Valik, mida füüsilised isikud teevad, et alustada majandustegevust äriühingu kaudu, hõlmab püsivat läbipaistvuse nõuet. Sel peamisel põhjusel, mida on nimetatud seoses erinevate aspektidega eelnevas arutluskäigus, leian, et sekkumine äriühingute registrites sisalduvate isikuandmete kaitse õigusesse, mis seisneb nende andmete avalikustamises määramata ajaks ja igale isikule, kes soovib nimetatud andmetega tutvuda, on õigustatud kolmandate isikute ülekaaluka huviga pääseda kõnesolevale teabele ligi.[45]

101. Lõpetuseks märgin, et eelnev analüüs on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46 (isikuandmete kaitse üldmäärus) kehtetuks tunnistamise kohta[46] artikli 17 lõike 3 punktidega b ja d. Nimelt nähakse selle sättega ette, et õigust isikuandmete kustutamisele või „õigust olla unustatud“ ei kohaldata, kui töötlemine on vajalik „selleks, et täita vastutava töötleja suhtes kohaldatava liidu või liikmesriigi õigusega ette nähtud juriidilist kohustust, mis näeb ette isikuandmete töötlemise, või täita avalikes huvides olevat ülesannet või teostada vastutava töötleja avalikku võimu“ või „avalikes huvides toimuva arhiveerimise […] eesmärgil“.

IV. **Ettepanek**

102. Arvestades eelnevaid kaalutlusi, teen ettepaneku vastata Corte suprema di cassazione'le (kassatsioonikohus, Itaalia) järgmiselt:

Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimese direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks, muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiiviga 2003/58/EÜ, artikli 2 lõike 1 punkte d ja j ning artiklit 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 6 lõike 1 punkti e ning artikli 7 punkte c, e ja f koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 7 ja 8 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui äriühingute registrisse kantud isikuandmeid võib pärast teatud aja möödumist ja andmesubjekti taotlusel kustutada, muuta anonüümseks või sulgeda või teha kättesaadavaks üksnes kolmandate isikute piiratud ringile, nimelt neile, kes tõendavad õigustatud huvi selliste andmetega tutvuda.

44 — Vt kohtuotsus, 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 81).

45 — Viitan sellega seoses 13. mai 2014. aasta kohtuotsuse Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317) punktidele 81 ja 97.

46 — ELT 2016, L 119, lk 1.